

MITÄ, MISSÄ, MILLOIN, OSAT 1 JA 2

HARJOITUKSEN OSA 1

Tavoitteet:

- Pysähtyä miettimään mitä ja kuinka paljon tiedämme maailmanhistoriasta.
- Tunnistaa median välittämän tiedon ja historian kerronnan Eurooppa-keskeisyys.

Kesto: 15–25 min

Ryhmäkoko: Koko ryhmä

Tarvikkeet:

- Taululle piirretty tai heijastettu maailmankartta
- Kyniä, liituja tai post-it -lappuja

Harjoituksen kulku:

Ohjaaja heijastaa tai piirtää aluksi maailmankartan, johon voidaan tehdä merkintöjä. Harjoituksen tarkoituksena on konkreettisesti hahmottaa, minne oppilaiden tietämät historian tapahtumat sijoittuvat.

Jokainen miettii, minkälaisia merkittäviä historiallisia tapahtumia itselle tulee mieleen.

- Mitä historiallisia tapahtumia sinulle tulee ensimmäisenä mieleen? Listaa esim. viisi ensin mieleen tullutta.
- Mitä on tapahtunut, missä ja milloin?
- Tuleeko mieleen jokin tietty aikakausi, tyyliuunta, vallankumous, sota, palkinto, sopimus?
- Kyseessä voi olla mikä tahansa asia tai ilmiö menneisyydestä, satoja vuosia sitten, tai eilen uutisista bongattu juttu.

Oppilaat käyvät piirtämässä tai liimaamassa lapun siihen kohtaan karttaa, minne tapahtuma sijoittuu. Ohjaaja voi auttaa sijoittamaan tapahtuman kartalle, jos oppilas ei ole varma sijainnista.

Tämän jälkeen tarkastellaan yhteisesti, minne oppilaiden muistamat asiat sijoittuivat.

- Mitä huomaatte?
- Millaisia tapahtumia muistitte?
- Huomaatteko jotain yhtäläisyyksiä?
- Sijoittuvatko tapahtumat tietyille maantieteelliselle alueelle? Mille?
- Jäikö jokin alue tyhjäksi? Mitä haittaa tästä voi olla?

Harjoituksen purussa on tärkeä kiinnittää huomiota siihen, että historiaa ja menneisyyttä mahtuu maailmaan lukematon määrä. Kaikkea ei millään voi mahdollistaa esimerkiksi yhden oppikirjan kansiin. Historian kerronnassa tai median välittämässä tiedossa on kuitenkin aina kyse valinnoista. Oppilaiden on hyvä

huomata, mitkä valtiot tai alueet painottuvat maailmankuvassamme ja mistä se voisi johtua. Historiaa on joka puolella, emme vain tiedä kaikista maailmankolkista yhtä paljoa.

Jatkakaa halutessanne harjoituksen parissa tekemällä osa 2.

VINKKI:

- Selvittäkää harjoituksen jälkeen historiaa niiltä alueilta, joilta kartalle ei tullut merkintöjä.
- YouTubesta löytyy harjoitukseen sopiva video "Läntisen tuolla puolen" Suomen Rauhanpuolustajien kanavalta. [Linkki Läntisen tuolla puolen -videoon.](#)

HARJOITUKSEN OSA 2

Tavoitteet:

- Tutkia, mistä maista uutisoidaan tietyn ajanjakson aikana.
- Huomata, miten eri mediat muokkaavat käsitystämme kertomisen arvoisista tapahtumista.
- Pohtia tämän hetken uutisointia ja sen vaikutusta yksilön maailmankuvan muodostumiseen.

Kesto: 30 min

Ryhmäkoko: 3–4 hengen pienryhmä

Tarvikkeet:

- Jokaiselle pienryhmälle oma sanomalehti tai pääsy verkkolehtiin
- Jokaiselle pienryhmälle oma maailmankartta
- Kirjoitusvälineet

Harjoituksen kulku:

Oppilaat tutustuvat sanomalehtien uutisointiin tietyn ajanjakson ajalta. Yksi ryhmä saa yhden lehden valitulta ajanjaksolta. Ryhmät käyvät lehden läpi ja merkitsevät kartalle, mistä maista uutisoidaan. Maan sijoittamisessa kartalle voi käyttää apuna verkon karttapalveluja.

Merkitsemisen jälkeen ryhmät voivat pohtia:

- Miten laajasti uutiset sijoittuivat kartalle?
- Jos luette uutisista otsikon ja ingressin, minkä tyyliä uutisia eri maista on? Negatiivisia vai positiivisia? Lopuksi katsotaan yhdessä läpi, mihin tämän ajanjakson uutiset sijoittuivat.

Pohditaan yhdessä:

- Onko ryhmien kartoissa eroavaisuuksia?
- Mistä maista tai maanosista uutisoitiin eniten?
- Minkä tyyliä uutisia tuli eri maista?
- Onko uutisoinnissa eroa eri maiden välillä? Mistä tämä voi johtua?

Jos ryhmän kanssa on tehty myös harjoituksen osa 1, voidaan verrata osien 1 ja 2 karttoja ja tutkia, onko niiden välillä yhtäläisyyksiä.

Ohjaaja voi myös lopuksi lukea ryhmälle ääneen Maailman äännet -oppaan sivulta 26 Teija Laakson tekstin "Kehitysmaista on helppo kertoa ikäviä uutisia", [Linkki Maailman äännet -oppaaseen.](#)

INFOBOKSI:

NEGATIIVISUUS UUTISOINNISSA

Suomen suurimpien sanomalehtien ulkomaan uutisista löytyy joka kuukausi toistakymmentä ulkomaan uutista, jotka koskevat niin kutsuttuja kehitysmaita. Näiden uutisten aiheena toistuvat hyvin negatiiviset aiheet, eniten aseelliset konfliktit, maiden hallinto ja pakolaisuus.

Taksvärkki ry kävi touko-elokuun 2018 ajalta läpi Helsingin Sanomien päivän lehdet (pääuutiset, pääkirjoitukset ja ulkomaan uutiset) ja Kuukausiliitteet sekä Ilta-Sanomien kahden viikon aikana julkaistut ulkomaat-osion uutiset. Lukuisat uutiset painottuvat vahvasti ongelmiin, epäkohtiin ja kurjuuden kuvaamiseen. Afrikan mantereelta uutisointi oli hieman laajempaa, Aasian ja Latinalaisen Amerikan kohdalla suppeampaa.

Kyseisenä ajanjaksona Helsingin Sanomien 113 uutista koski ns. kehitysmaita. Uutisten aiheet olivat muun muassa aseelliset konfliktit (45 kpl), maiden hallitsijat tai vaalit (17 kpl) ja pakolaiset (15 kpl). Muita teemoja olivat muun muassa luonnonkatastrofit ja onnettomuudet, terveys ja hyvinvointi sekä talous ja talouskriisit. Ilta-Sanomissa kahden viikon aikana ulkomaat-osion uutisista 34 koski ns. kehitysmaita. Kategorioista vahvimmin edustettuina olivat aseelliset konfliktit (11 kpl) sekä luonnonkatastrofit (10 kpl).

Vaikka eri uutisissa oli ideoita ongelmien ratkaisemiseksi tai jokin positiivinen fakta jutun lopussa, uutiset oli muodostettu silti vahvasti ongelmien ympärille. Jos uutisoinnissa keskitytään vahvasti vain ongelmiin ja kurjuuden kuvaamiseen, millaisen kuvan voimme maailmasta saada? Kuinka nuoret voivat luoda uskoaan tulevaan nähdessään ympärillään vain negatiivisuutta?